

Rapport 2013:2

Simrishamn

Fjärrvärmeledningar i Hamngatan,
Skansgatan och Skepparegatan
FU år 2012

Lars Jönsson

Rapport 2013:2

Simrishamn

Fjärrvärmeledningar i Hamngatan,
Skansgatan och Skepparegatan
FU år 2012

Lars Jönsson

Österlenarkeologi

att. Lars Jönsson
Bellevuevägen 13 A
271 32 Ystad
Mobiltelefon: 070-306 36 04

www.osterlenarkeologi.se

© 2013 Österlenarkeologi

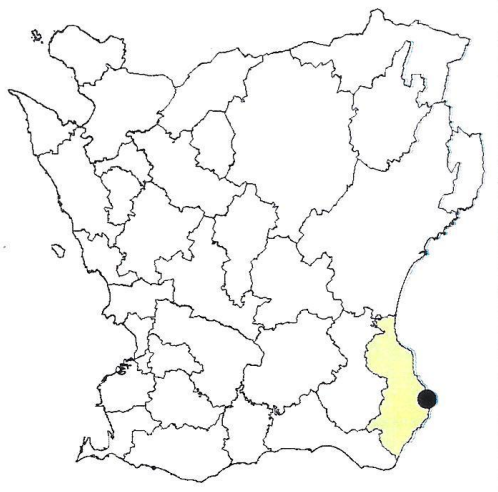
Rapport 2013:2

Omslag: Vykort på Skepparegatan, Simrishamn. Foto: Österlens Museums arkiv.

Kartor ur allmänt kartmaterial, © Lantmäteriverket, Gävle.

Innehåll

Sammanfattning	5
Inledning	5
Läge och topografi	6
Syfte och metod	6
Historik och fornlämningsmiljö	7
Det vikingatida Svimraros	7
Det medeltida Simrishamn	8
... och tiden därefter	8
Tidigare undersökningar i närområdet	9
Undersökningsresultat	12
Skansgatan	12
Skepparegatan	12
Hamngatan	13
Utvärdering	16
Referenser	17
Administrativa uppgifter	18

Figur 1. Skåne med platsen för Simrishamn markerad i den sydöstra delen av landskapet.

Figur 2. Simrishamn med platsen för undersökningen markerad med ett svart streck.

Sammanfattning

I samband med utbyggnad av fjärrvärmenätet i Simrishamn inom fastigheterna Simrishamn 2:32 och 2:41 har Österlenarkeologi utfört en arkeologisk förundersökning i form av en övervakning av markarbetena i Hamngatan, Skansgatan och Skepparegatan. Arbetet har skett inom Simrishamns medeltida bebyggelseområde, registrerad som fornlämning nr 25 i Simrishamns stad.

Schakten grävdes merendels på platsen för äldre VA-rör och ledningar, men vissa arkeologiska iakttagelser kunde ändå göras. På skilda ställen, ca 0,45 m under dagens marknivå, noterades stensättningar i schaktkanterna. Dessa utgör sannolikt äldre gatuläggningar från 1800- och 1900-talen. Vid hörnet till fastigheten Hamngatan nr 21 fanns i båda schaktkanterna ett kulturlager på 0,60-0,85 meters djup. I schaktet framför fastigheten Hamngatan nr 19, på 0,70-0,85 meters djup, fanns bl.a. lager av lera i både den södra och norra schaktväggen. Den decimeter tjocka leran kan utgöra partier av lergolv, och antyder förekomsten av en huslämning.

Från det eventuella huset och söderut noterades, i botten av schaktet, ca 0,4 meter tjocka sandiga kulturlager av allmän karaktär. I ett av lagren påträffades även en skärva av godstypen yngre rödgods. I botten av schaktet fanns på vissa ställen även ett lager med organiskt material. Kulturlagren verkar att upphöra ungefär på platsen för den södra delen av fastigheten Hamngatan nr 15.

Inledning

Med anledning av utbyggnad av fjärrvärmenätet inom fastigheterna Simrishamn 2:32 och 2:41 i Simrishamn utförde Österlenarkeologi en arkeologisk förundersökning i form av en övervakning av markarbetena (schaktningsövervakning). Schaktningen utfördes i anslutning till Hamngatan, Skansgatan och Skepparegatan, belägna inom Simrishamns medeltida bebyggelseområde, registrerat som fornlämning nr 25 i Simrishamns stad.

Arbetet utfördes på uppdrag av Länsstyrelsen i Skåne län (länsstyrelsens dnr. 431-26125-12).

Schaktningsarbetet utfördes av Anderssons Åkeri och Entreprenad i Ravlunda AB.

Läge och topografi

Simrishamn ligger vid Östersjön i den sydöstra delen av Skåne. Landskapet runt staden präglas i söder och väster av den omgivande Simrishamnsslättens svagt böljande fullåkerslandskap, i norr av ett backlandskap, samt närheten till havet.

De aktuella fastigheterna är belägna i den sydöstra delen av det medeltida stadsområdet. Öster om fastigheterna finns hamnen i Simrishamn.

Syfte och metod

Då den arkeologiska förundersökningen skedde i form av en övervakning av markarbetena hade inga direkta vetenskapliga frågeställningar formulerats inför undersökningen. Men eftersom schaktningen skulle genomföras i de sydöstra delarna av det medeltida Simrishamns bebyggelseområde (fornlämning nr. 25 i Simrishamns stad) var det viktigt att vara observant på om kulturlager och andra arkeologiska lämningar kom att beröras. I det närbelägna kv. Valfisken samt i Skansgatan har lerbottnar tidigare observerats i samband arkeologiska undersökningar. Det var även betydelsefullt att få kunskap om de arkeologiska lämningarnas bevarandegrad, karaktär, utbredning och datering.

Vid schaktningen användes en traktorgrävare. Initialt följdes schaktningen minutiöst. Men då schakten stundtals endast berörde områden med moderna dräneringsrör, vattenledningar, brunnar samt kablar, kom arbetet slutligen att övervakas genom dagliga punktinsatser.

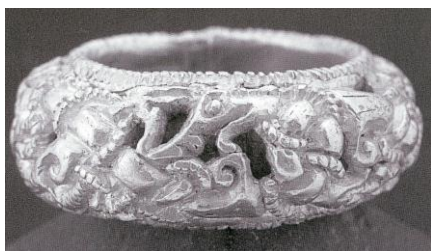

Figur 3. Ett parti av schaktet längs Hamngatan i Simrishamn. Foto: Lars Jönsson, Österlenarkeologi.

Historik och fornlämningsmiljö

Det vikingatida Svimraros

Simrishamn omnämns första gången i början av 1100-talet, och då kallas platsen för Svimraros. Enligt ortnamnsforskare betyder ordet ”mynningen vid den långsamt flytande ån”. Förleden Svimra skulle då vara det gamla namnet på Tommarpsån (Wallebom 2006, s. 85). Flera iakttagelser och fynd från området kring Tommarpsåns mynning visar att kustremsan i och omkring Simrishamn utnyttjades från och med yngre romersk järnålder. På ett flertal platser i det medeltida stadsområdet har såväl vikingatida som äldre lämningar påträffats under de kulturlager med lerbottnar som generellt dateras till 1100- och 1200-talen. Lämningarna från vikingatiden, vilka i synnerhet utgörs av spridda härdar, gropar och framför allt kulturlager har framkommit i stort sett över hela det gamla stadsområdet. I enstaka fall har grophus konstaterats (Jönsson 2011, s. 45; Söderberg 2005, s. 316; Wallebom 2006, s. 113ff.).

Figur 4. En massiv guldring från vikingatiden som framkom i samband med muddring i hamnen i Simrishamn år 1882. Ringen är dekorerad med slingrande drakar och andra djur. Foto: Ulf Bruxe/Statens Historiska Museer. Inv nr 7065.

En vackert ornerad guldring bärgades i samband med muddring i hamnen år 1882. Guldringen är 3,2 cm stor och kan enligt Strömberg vara en beslagsring som suttit på en stav. Dess utsida är bukig, och dekoren utgörs av en slinga med bandformiga djur. Ringen anses vara tillverkad ca 950–1050, där ornamentiken uppvisar drag av jellingstil (Strömberg 1963; Söderberg 2001, s. 56; 2005, s. 316; Wallebom 2006, s. 105).

Ända fram till åtminstone 1930-talet fanns en rest sten bakom järnvägsstationen i Simrishamn. På 1750-års karta är stenen markerad som ”Store Sten”. Ulrika Wallebom menar att det kan vara en gravmarkering från vikingatid, kanske en sista rest efter ett större gravfält (Wallebom 2006, s. 108f.).

Sammanfattningsvis verkar det som att stora delar av det medeltida stadsområdet och omgivningarna i närheten utnyttjades för återkommande aktiviteter från yngre romersk järnålder och framåt. Mycket tyder på att aktiviteterna ökade under 900- och 1000-talet. Dessvärre har inga tydliga huskonstruktioner eller andra manifesta strukturer konstaterats, förutom några enstaka grophus, vilket gör det svårt att tolka platsens funktion under yngre järnålder och en bit in i den tidiga medeltiden. Möjligtvis representerar lämningarna och fynden ett säsongsmässigt utnyttjande i samband med fiske, handel, skeppsbyggeri och annat hantverk, kanske kan platsen benämnas som en handelsplats (Callmer 1995, s. 60; Söderberg 2001, s. 56; 2005, s. 316f.; Wallebom 2006, s. 119).

Det medeltida Simrishamn

Simrishamn tycks i stort sett ha följt samma utveckling från fiskeläge (handelsplats?) till stad som flera andra skånska kuststäder. I staden har det i samband med arkeologiska undersökningar bl.a. påträffats lerbottnar, dvs. grunda lerklädda gropar som ofta anlagts direkt i sjösanden. Lerbottnarna användes i hanteringen av de stora mängder sill som lastades i fiskelägen och städer under 1100- och 1200-talen. I Simrishamn har drygt 400 lerbottnar hittills dokumenterats, vilket innebär att Simrishamn är staden med flest lerbottnar över huvud taget (Wallebom 2006, s. 122ff).

Urbaniseringsprocessen har relaterats till stadskyrkan S:t Nicolai byggnadshistoria. Redan 1161 omnämns kyrkan i skriftliga källorna. Den äldsta kyrkan var troligen ett kapell, identisk med den nuvarande kyrkans kor. Uppförandet av det nya breda långhuset runt år 1200 kan markera stadens tillblivelse (Jacobsson 1982; Wallebom 2006, s. 131ff).

Men trots att Simrishamn bör ha varit en handelsstad redan under 1200-talet nämns Simrishamn inte förrän 1361 som stad i de skriftliga källorna. I urkunder från 1360-talet framgår att Simrishamn vid det här laget har täta kontakter med Hansan, och att tyska handelsmän finns i staden. Det tyska inflytandet i Simrishamn kulminerar då tyska köpmän i början av 1400-talet får rätt att bygga ett eget kapell invid Stortorget. Simrishamn är även en av de städer som 1368 intas av Albrekt av Mecklenburg under kriget mellan Valdemar Atterdag och Hanseaterna. Från att ha varit ett litet fiskeläge drogs således Simrishamn in i en internationell storhandel (Jacobsson 1982; Wallebom 2006, s. 88).

... och tiden därefter

Under 1500- och 1600-talen präglades hela Norden av krig och ekonomisk tillbakagång, vilket, trots att stadens köpmän försökte gå över till utskeppning av spannmål och hästar, för Simrishamns del innebar problem att klara försörjningen. Staden drabbades även hårt av pesten som grasserade under mitten av 1600-talet. Inte heller Skånes införlivande med Sverige 1658 var lyckosam för Simrishamns del. Svenska kronans ekonomiska politik missgynnade Simrishamn så att staden periodvis var förbjuden att bedriva någon som helst utrikes sjöfart. Inte förrän i slutet av 1600-talet vände lyckan, och simrishamnarna kunde under 1700- och 1800-talen utveckla en alltmer givande handel med spannmål. Det var under denna tid som flera av de stora handelsgårdarna byggdes upp (Wallebom 2006, s. 88).

Figur 5. Sillen gick till längs Skånes kuster under hela medeltiden. Bild ur Olaus Magnus från 1555.

Tidigare undersökningar i närområdet

Figur 6. Den äldsta kända kartan över Simrishamn ritades av Johannes Mejer på 1650-talet. I den sydöstra delen av staden är angivet ett S:t Jörgens hospital. Karta ur Wallenbom 2006. Originalen finns i Köpenhamn.

Kvarteret Valfisken

År 1998 utfördes en arkeologisk undersökning i kvarteret Valfisken, strax söder om Hamngatan. I närheten av kv. Valfisken finns på Mejers karta från 1650-talet angivet ett S:t Jörgens hospital. Curt Wallin har tolkats förhållandet så att kartangivelsen markerar platsen för jord som tillhört Tommarps hospital.

På 1674 års karta kan man längst i sydost urskilja ett område som ungefär motsvarar kvarteret Valfiskens utbredning. Två huskroppar har markerats i kvarterets nordöstra hörn. Söder och väster om gårdarna finns odlingsmark. På Nordströms karta från år 1750 har kvarterets form blivit tydligare. En mängd små tomter finns markerade i den norra delen av tomten. Enligt kartbeskrivningen var det främst sjömän och hantverkare som bebodde kvarteret (Jacobsson 2000, s. 9f).

Resultat

Vid undersökningen drogs sex sökschakt. De yngsta bebyggelse lämningarna framkom i schakt 5, en stenläggning från 1700–1800-tal som låg direkt under matjordslagret. Mellan två fyllnadslager i schakt 2 påträffades delar av en ugnsbotten, vilken tack vare en skärva yngre rödgods strax ovan ugnsbotten eventuellt kunde dateras till 1500–1600-tal. Närmast den orörda sanden påträffades fyra lerbottnar i schakt 1 och två lerbottnar i schakt 5. I lerbottnarna i schakt 5 fanns ett bryne av sandsten och sammanlagt 12 skärvor äldre rödgods från kannor av 1300-talstyp (Jacobsson 2000, s. 12f).

Slutsatser

Under 1200-talet har kvarteret Valfisken utnyttjats för att anlägga lerbottnar. Det finns två olika typer av lerbottnar, en tämligen liten och avlång typ med endast några cm tjockt lerlager, och en större rundare typ med ca 30 cm tjock lera. De mindre dateras allmänt till 1100–1200-talen, medan de större möjligtvis kan dateras till 1300-talet. Under 15- eller 1600-talet anlades en ugn på de gamla fyllnadslagren. Det fanns inga tecken på att området har ingått i den del av det medeltida Simrishamn som hyst en fast bebyggelse. Troligen går den södra gränsen för lerbottenförekomst i staden i den centrala delen av kvarteret. Efter 1300-talet har området huvudsakligen odlats fram till 1800-tal (Jacobsson 2000, s. 10ff).

Kvarteret Skansen 5

I samband med tillbyggnad av Skeppshandeln i Simrishamn, utfördes en arkeologisk undersökning år 1987. Vid undersökningen dokumenterades medeltida kulturlager, husgrunder samt en brunn (Eriksson 1987, s. 1).

Resultat

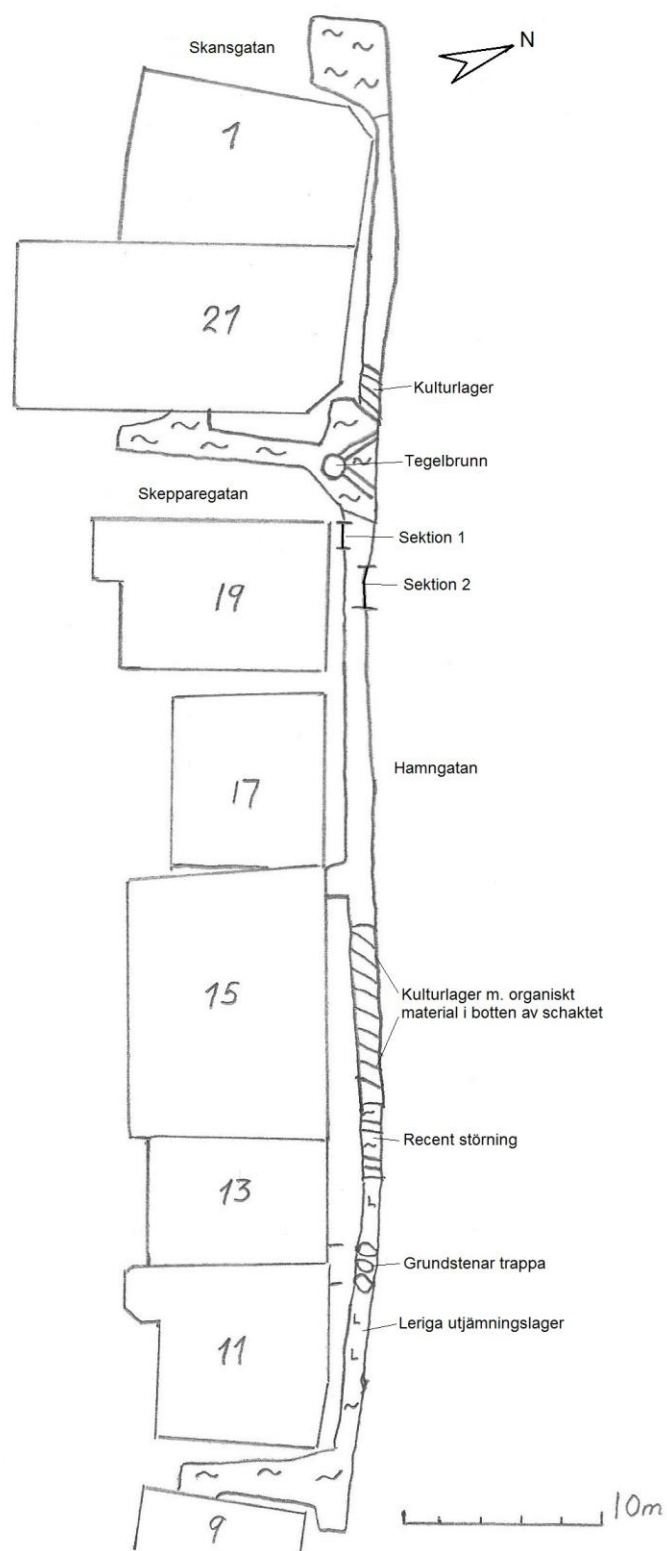
Den ca 20 m² stora ytan innehöll 0,2 m tjocka kulturlager, två huslämningar och en brunn. Ett hus låg i nivå med en kullerstensgata från sent 1700-tal. Huset har haft ett lergolv med förekomst av yngre rödgods. Under huset fanns ett utfyllnadslager och därefter ett raseringslager med bränd lerklining. Raseringslagret härrör från en äldre byggnad vilken haft lerklinade väggar samt ett lergolv. Under huset fanns en kallmurad stenbrunn, i vilken det fanns stengods, äldre rödgods och yngre svartgod. Brunnen kan dateras till 1300–1400-tal (Eriksson 1987, s. 2).

Skansgatan

I samband med nedläggning av nya vattenledningar i Skansgatan utfördes 1981 en schaktövervakning i gatan.

Resultat

Ovanpå sanden låg kulturpåverkade sandlager upp till 1 m mäktighet. På dessa låg ett ca 0,1-1 m tjockt sandigt och sotigt kulturlager, daterat till 1600-tal och framåt. Sammanlagt påträffades 48 lerbottnar, en härd och en ev. huslämning. Den största av lerbottnarna var ca 4,6 m stor. Lerbottnarna kunde endast dokumenteras i profil eftersom gatan var genomgrävd av äldre lednings- och kabelschakt. Lerbottnarna var ganska jämnt fördelade över den undersökta sträckan. De flesta lerbottnarna låg i grupper med de enskilda lerbottnarna helt eller delvis överlagrade varandra. I ett fåtal av lerbottnarna påträffades ett par skärvor ”nästan stengods” och ett par skärvor äldre rödgods, vilket daterar lerbottnarna till ca 1250–1350. Förutom lerbottnarna påträffades en härd nedgrävd i botten sanden (Wallin 1985, s. 5ff).

Figur 7. Översikt på schaktet i Hamngatan, Skansgatan och Skepparegatan i Simrishamn. Schaktet i trottoaren längs huskropparna vid Hamngatan löpte i nordväst-sydöstlig riktning. I höjd med fastigheten Hamngatan 19 påträffades en förmodad huslämning. Kulturlagren intill Hamngatan upphörde i höjd med fastigheten Hamngatan 15. Skala 1:400.

Undersökningsresultat

Då schakten för fjärrvärmeledningarna skulle grävas i närheten av områden där bl.a. lerbottnar tidigare påträffats (kv. Valfisken och Skansgatan), kunde dylika arkeologiska lämningar även förväntas i Hamngatan, Skansgatan och Skepparegatan. Det visade sig dock att schakten merendels grävdes på platsen för äldre VA-rörledningar och kablar. Vissa arkeologiska iakttagelser kunde ändå göras, vilkas redovisas gatuvis och från norr mot söder.

Skansgatan

I hörnet Hamngatan-Skansgatan schaktades en ca 4x4 meter stor yta i syfte att koppla in fjärrvärmeledningarna i tidigare anslutningar. I det 16 m² stora schaktet kunde endast moderna rör och ledningar, tillsammans med recenta utfyllnadslager, konstateras.

Skepparegatan

Från hörnet Hamngatan/Skepparegatan grävdes ett ca 11 meter långt schakt in i Skepparegatan. Schaktet var ca 0,9 meter djupt och 1,10 meter brett. Syftet var att koppla fjärrvärmeledningarna i tidigare anslutningar. I schaktet fanns merendels gamla rör och ledningar, några betongfundament till gamla elskåp samt utfyllnadslager av sand och grus. I den norra schaktväggen kunde ett partiellt kulturlager noteras. Detta låg ca 0,4 meter under den nuvarande marknivån, var ca 0,10 m tjockt och kan tolkas som ett utjämningslager. Vid rensning av lagret, ungefär mitt i schaktet, påträffades en skärva äldre rödgods och två skärvor yngre rödgods. Dessa togs in som lösfynd.

Precis vid infarten till Skeppargatan påträffades en gammal brunn av gult tegel. Brunnen var ca 0,85 meter i diameter och ca 0,9 meter hög (från botten av schaktet). Enligt information från personalen kan brunnen ha en koppling till Ehnbergs Läderfabrik, som låg i förlängningen av Skepparegatan mot väster. Spillvattnet från Läderfabriken skall ha gått till brunnen, och därifrån slussats ut i hamnen. Brunnen kan vara från 1800-talet, eller åtminstone första hälften av 1900-talet. Brunnens placering förklarar varför hela gatan har varit uppgrävd tidigare.

Figur 8. Schaktet i Skepparegatan. I den norra schaktväggen påträffades en skärva äldre rödgods och två skärvor yngre rödgods. Foto mot väster. Foto: Lars Jönsson, Österlenarkeologi.

Figur 9. Närbild på brunnen vid infarten till Skepparegatan. Foto mot sydost. Foto: Lars Jönsson, Österlenarkeologi.

Figur 10. Vid infarten till Skepparegatan påträffades en brunn av gult tegel. Brunnen har sannolikt ett samband med Ehnbergs Läderfabrik i Simrishamn. Foto mot sydost. Foto: Lars Jönsson, Österlenarkeologi.

Hamngatan

Det totala längden på schaktet i Hamngatan var ca 76 meter. Rent generellt var schaktet ca 0,9 meter djupt och 0,8 meter brett. Generellt fanns det ett ca 0,3 meter tjockt humöst sandlager i botten av schaktet, fram till i nivå med den norra delen av fastigheten Hamngatan nr 15. I lagret, vilket möjligtvis kan tolkas som ett utjämningslager, påträffades endast djurben.

På den ca 16 meter långa sträckan mellan hörnet Hamngatan/Skansgatan och Hamngatan/Skepparegatan fanns merendels enbart moderna rör och ledningar. I hörnet Hamngatan/Skansgatan iakttogs en stensättning i den östra schaktkanten. Stensättningen, vilken låg 0,40-0,55 meter under dagens marknivå, framkom i en längd av ca tre meter. Stenarna var ca 0,07-0,12 meter stora. Stensättningen är sannolikt en äldre gatunivå. Under stensättningen fanns ett sättsandslager ner till ca 0,6 meters djup. Under detta fanns ett ca 0,2 meter tjockt humöst sandlager. Lagret kunde noteras på skilda ställen i schaktet, och kan eventuellt tolkas som ett utfyllnadslager.

Vid det nordöstra hörnet till fastigheten Hamngatan nr 21, strax innan Skepparegatan, kunde ett markant kulturlager iakttas i både den västra och östra schaktkanten. Lagret, vilket framkom i en sträcka av ca 2,5 meter, låg på ca 0,60-0,85 meter djup. Lagret utgjordes av svartgrå humös sand med stort inslag av bränd lera, tegelkross och träkol. Lagret är sannolikt ett raserings- och utfyllnadslager. Tyvärr fanns det inget daterande material.

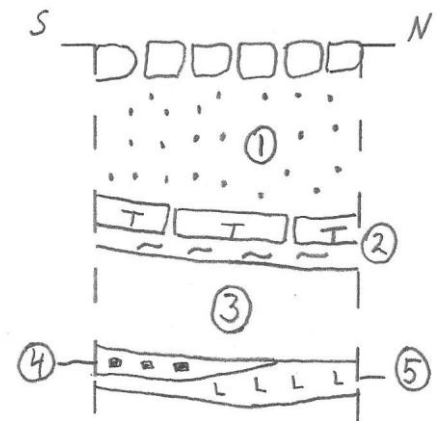
Figur 11. I botten av schaktet, vid det nordvästra hörnet till fastigheten Hamngatan nr 19, påträffades ett brandlager och ett lerlager. Möjligtvis är lerlagret rester av ett lergolv. Foto mot väster. Foto: Lars Jönsson, Österlenarkeologi.

Huslämning?

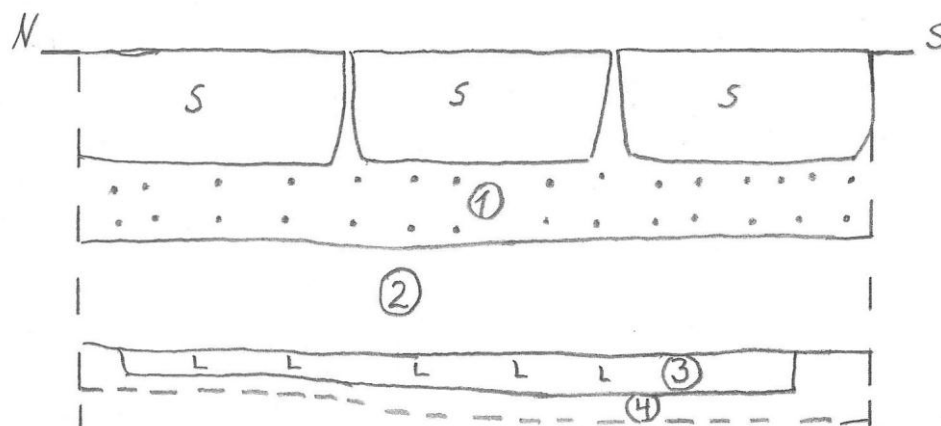
Intill det nordvästra hörnet av fastigheten Hamngatan nr 19, på ca 0,80 meter djup, fanns ett 0,12 meter tjockt brungult, relativt smetigt lerlager. Leran syntes i den sydvästra sektionen (schaktväggen) i en sträcka av ca 0,7 meter. På delar av den smetiga leran låg ett ca 0,1 meter tjockt sotigt lager med mycket träkol och bränd lera. På dessa lager fanns ett ca 0,24 meter tjockt lager av brun humös kulturpåverkad sand med inslag av enstaka tegelkross (sektion 1, figur 12).

I den nordöstra sektionen (schaktväggen), ca 1 meter sydost om sektion 1, fanns ännu ett brungult lerlager. Även detta låg ca 0,8 meter under dagens marknivå. Lerlagret kunde iakttas i en längd av ca 1,8 meter. Den brungula leran var 0,1 meter som tjockast, och något avtunnande i nordväst. Lerlagret var nedgrävt i/låg på ett ljusbrunt lager med mycket organiskt material. Detta lager låg närmast botten av schaktet. På lerlagret fanns ett ca 0,3 meter tjockt lager av brun humös kulturpåverkad sand med inslag av enstaka tegelkross (sektion 2, figur 13).

Lerlagren kan tolkas som partier av lergolv till en, eller möjligtvis två huslämningar. En annat alternativ är lerbottnar, men då lerlagren inte var skålformade faller nog denna tolkning.

Figur 12. Sektion 1. Sektionsritning av del av sydvästra schaktväggen, vid nordvästra hörnet av fastigheten Hamngatan nr. 19. Lagerbeteckningar: 1. Sättsand för trottoar. 2. Recent kabel. 3. Brun humös sand (utjämningslager?). 4. Svart sotigt lager med stort inslag av träkol (brandlager?). 5. Brungul, smetig lera (lergolv?). Skala 1:20.

Figur 13. Sektion 2. Sektionsritning av del av nordöstra schaktväggen, ungefär mitt för fastigheten Hamngatan nr. 19. Lagerbeteckningar: 1. Sättsand för trottoarkant. 2. Brun humös sand (utjämningslager?). 3. Brungul lera med sot och träkolslinser över och under leran (lergolv?). 4. Ljusbrunt, närmast organiskt material. Skala 1:20.

Övriga arkeologiska iakttagelser

I höjd med fastigheten Hamngatan nr 15 fanns ett mörkbrunt, humöst lager med stort inslag av sand och enstaka tegelkross. Lagret var ca 0,4 meter tjockt och sträckte sig ner mot botten av schaktet. Vid rensning av schaktväggen framkom en mynnings-skärva från en trefotsgröta av godstypen yngre rödgods (BII:4) i lagret. Skärvan daterar lagret till senmedeltid eller senare. I botten av schaktet fanns ett lager med organiskt material. Liknande lager förekom på några andra platser i schaktet. Lagret berördes inte av exploateringen. Det mörkbruna humösa lagret fortsatte söderut fram till en större recent störning med brunn och VA-rör. Därefter upphörde lagret och ersattes istället av ett utfyllnadslager av lera. Detta förekom från den övre delen av schaktet ända ned till botten.

Omedelbart utanför trappan till Hamngatan nr. 13 och 11, vilket är två hus med gemensam ingång, fanns en stor mängd sten som sannolikt var grunden till ett, numera borttaget, trappsteg.

Från ungefär gränsen mellan fastigheterna Hamngatan nr 15 och 13 och söderut gjordes inga arkeologiska observationer. Det kan dock noteras att de nya fjärrvärmeledningarna gick in i gränden mellan Hamngatan nr 11 och 9, där de slutligen drogs in genom hål som borrats i stora stenblock till fastigheten Hamngatan nr 9.

Utvärdering

Den arkeologiska förundersökningen, i form av en övervakning av markarbetena i framför allt trottoaren intill Hamngatan i Simrishamn, visar att arkeologisk information även kan utvinnas i schakt där moderna rörledningar och kablar tidigare dragits.

I schaktväggarna intill fastigheten Hamngatan nr 19 gjordes iakttagelser i form av förmodade lergolv och brandlager som visar att äldre bebyggelse sannolikt legat en bit ut i nuvarande Hamngatan. Detta bekräftas även av de ytor med kulturlager som på skilda ställen kunde noteras i botten av schaktet.

En intressant iakttagelse var närvaron av en tegelbrunn mitt i infarten till Skepparegatan. Denna har sannolikt en koppling till en av stadens äldsta och viktigaste fabriker, nämligen Ehnbergs Läderfabrik. Läderfabriken grundades 1808 och lades ner 1975 (Sandberg 1914). Denna låg i förlängningen av Skepparegatan.

Den viktigaste informationen var att kulturlagren i Hamngatan sträckte sig så långt söderut som till den södra delen av fastigheten Hamngatan 15. Tidigare har den sydöstra begränsningen för Simrishamns medeltida bebyggelseområde (fornlämning nr. 25 i Simrishamns stad) legat i nivå med Skepparegatan, men nu kan begränsningen flyttas ca 40 meter söderut.

Fortsatta arbeten i Hamngatan och omgivande fastigheter bör således även fortsättningsvis stå under antikvarisk observation.

Referenser

- Callmer, J. 1995. Hantverksproduktion, samhällsförändringar och bebyggelse. Iakttagelser från östra Sydskanadinavien ca 600-1100 e. Kr. Resi, H.G. (red). *Produksjon og samfunn. Beretning fra 2. Nordisk jernaldersymposium på Granavolden 7-10 maj 1992. Varia* 30. Universitetets oldsakssamling, Oslo.
- Eriksson, Maria-H. 1987. Medeltida kulturlager samt huskonstruktioner Kv Skansen 5 *Kristianstad länsmuseum Rapport, Arkeologisk undersökning 1987*
- Jacobsson, Bengt. 1982. Simrishamn. *Rapport Medeltidsstaden* 37. Riksantikvarieämbetet och Statens Historiska museer. Stockholm.
- Jacobsson, Bengt. 2000. Kvarteret Valfisken. Arkeologisk förundersökning *Riksantikvarieämbetet UV Syd Rapport 2000:51*.
- Jönsson, L. 2011. *Tommarp – Kunglig produktionsort och klosterstad*. Lund Studies in Historical Archaeology 13. Licentiatavhandling i Historisk arkeologi. Institutionen för arkeologi och antikens historia. Lunds universitet.
- Sandberg, C.E. 1914. *Det Ehrnbergska Garfveriet i Simrishamn*. Stockholm.
- Strömberg, M. 1963. *Järnåldersguld i Skåne*. Forntid och Medeltid 4. Lund.
- Söderberg, B. 2001. Järnålderns Järrestad. *Österlen 2001 Tidsresa längs Tommarpsån*. Simrishamn.
- Söderberg, B. 2005. *Aristokratiskt rum och gränsöverskridande. Järrestad och sydöstra Skåne mellan region och rike 600-1100*. Riksantikvarieämbetet. Arkeologiska undersökningar. Skrifter No 62. Lund.
- Wallebom, U. 2006. Simrishamn – Österlens sillastad. Jönsson, L. & Wallebom, U. (red.). *Tommarp och Simrishamn – Österlens medeltida städer*. Simrishamn.
- Wallin, Lasse. 1985. Lerbottnar – lämningar efter sillfisket i Simrishamn på 1200-talet Skansgatan, Arkeologisk undersökning 1981. Simrishamn. *Riksantikvarieämbetet UV Syd Rapport 1985:12*. Lund.

Administrativa uppgifter

Österlenarkeologi dnr:	120003
Länsstyrelsen i Skåne dnr:	431-26125-12
Datum för beslut:	2012-11-19
Projektnummer:	ÖA 120003
Län:	Skåne
Kommun:	Simrishamn
Socken:	Simrishamns stad
Fastighet:	Simrishamn 2:32 och 2:41
Läge:	Ekonomiska kartan, blad 2E1b
Koordinatsystem:	RT 90 2,5 gon väst
X koordinat:	6159520
Y koordinat:	1408469
Höjdsystem:	Rikets
M ö.h.	-----
Fältarbetstid:	2012-12-05–2012-12-17
Antal arbetsdagar:	4
Antal arkeologtimmar:	12
Antal maskintimmar :	----
Exploateringsyta:	87 m ²
Undersökt yta:	87 m ²
Platschef:	Lars Jönsson
Personal:	Lars Jönsson
Uppdragsgivare:	Österlens Kraft AB
Tidigare undersökningar:	---
Fynd:	Tre rensfynd utan kontext
Dokumentationsmaterial:	1 st fältritning och 1 st sektionsritning i A3-format som kommer att förvaras i LUHM:s magasin, minnesanteckningar i fält samt digitala foton.
Kostnader, fältarbete	7 200 kr
Körersättning:	643,80 kr
Kostnader, rapportarbete:	9 000 kr
Tryck av rapport:	600 kr

Österlenarkeologi

Rapporter 2013

1. Stora Köpinge kyrkogård. Dagvattenledningar runt kyrkan. FU år 2012. Lars Jönsson
2. Simrishamn. Fjärrvärmeledningar i Hamngatan, Skansgatan och Skepparegatan. FU år 2012. Lars Jönsson

